

RANGERSKÝ SPRIEVODCA PROGRAMOM

METODICKÁ PRÍRUČKA
K PROGRAMU RANGEROV
A RANGERIEK

SLOVENSKÝ
SKAUTING

Skautský sľub

Sľubujem na svoju česť, že sa vynasnažím zo všetkých síl plniť si povinnosti voči Bohu a svojej vlasti, pomáhať v každom čase svojim bližným, dodržiavať skautský zákon.

Skautský zákon

Na skautovu česť sa dá spoľahnúť.
Skaut je verný a oddaný.
Skaut je osožný a pomáha iným.
Skaut je priateľom všetkých ľudí dobrej vôle a bratom každého skauta.
Skaut je zdvorilý.
Skaut je ochrancom prírody a cenných ľudských výtvorov.
Skaut je poslušný voči rodičom, predstaveným a vodcom.
Skaut je veselej mysle a rozvážny.
Skaut je sporivý a hospodárny.
Skaut je čistý v myšlienkach, slovách a skutkoch.

Denný príkaz

Každý deň dobrý skutok!

Heslo

Veď príkladom!

Princípy Slovenského skautingu

Povinnosť voči Bohu.
Povinnosť voči iným.
Povinnosť voči sebe.

ÚVODNÉ SLOVO

Metodická príručka, ktorú práve čítaš, je pomôckou pre všetkých, ktorí robia s programovou ponukou pre rangerov a rangerky. Je dielom širšieho kolektívu autorov, ktorí sa po vzniku tejto vekovej kategórie začali venovať tvorbe programu pre ňu. Príručka je určená vodcom, lídrom a radcom, ale aj samotným rangerom a rangerkám. Poskytne ti nové podnety na tvorbu programu, prehľad základných skautských princípov a štruktúru celej programovej ponuky. Toto dielo vzniklo na základe potreby sprehľadniť programovú ponuku a hlavne ju mať zosumarizovanú na jednom mieste. Veríme, že príručka zodpovie na väčšinu tvojich otázok a bude ti dobrým pomocníkom pri plánovaní.

CIEĽ METODICKEJ PRÍRUČKY

Metodická príručka sa zaoberá základmi vývinovej psychológie a všeobecnou symbolikou rangerov a rangeriek. Veľká časť je venovaná stupňom napredovania a celej programovej ponuke. Dozvieš sa informácie o plnení úloh Rangerského horizontu, o výnimkách, ale nájdeš tu aj cenné rady. V príručke si prečítaš o odborkách, výzvach a voľných programových moduloch s tipmi, ako si jednotlivé prvky môžete v družine/oddiele plniť, resp. ako môžeš oceňovať členov družiny/oddielu. Nájdeš tu aj zopár rád a trikov od samotných radcov družín a rangerov a rangeriek, ktoré ti pomôžu lepšie spoznať túto vekovú kategóriu.

Po prečítaní celej príručky by ti malo byť jasnejšie, ako správne a efektívne používať programovú ponuku Slovenského skautingu pre rangerov a rangerky a ako posunúť program na vyššiu úroveň.

KOMU JE METODICKÁ PRÍRUČKA URČENÁ?

Metodická príručka je určená všetkým, ktorí sa chcú dozvedieť viac o vekovej kategórii rangerov a rangeriek a o práci s programovou ponukou Slovenského skautingu pre túto vekovú kategóriu. Rôzne tipy a triky môžu ako spestrenie programu využiť nielen aktívni činovníci, ale aj samotní členovia.

O AUTOROCH

Väčšina autorov pôsobila v Rangerskom kruhu Programovej rady alebo boli/sú členmi vzdelávacích tímov. Preto táto príručka poskytuje skúsenosti z praxe a taktiež nové nápady na zlepšenie programu.

Autori: Jakub Bežilla – Vegeta, Pavol Baláž – Duracell, Kamila Horváthová, Ondrej Hubinský – Mustang, Miroslava Hozová – Mimi, Michaela Abrahamovská – Tik, Lucia Kondelová, Ján Mitrík – Gekon, Barbora Blahová – Lula

Jazyková korektúra: Lucia Demková,

Grafické spracovanie a ilustrácie: Andrej Mjartan, Michal Šandrej, Marián Suvák

SLOVNÍK POJMOV

odborka – programový prvok; umožní ti rozšíriť si zručnosti a odbornosť v rôznych oblastiach

výzva – programový prvok; naučí ťa vytrvalosti a posunie tvoje „hranice“ sily, charakteru a schopností o krok ďalej

voľný programový modul – voliteľný doplnok programu; rozšíri tvoje vedomosti a zručnosti vo vybranej oblasti

Nováčik – predstupeň Skautského chodníka; nájdeš v ňom základné skautské princípy, heslá, základnú výbavu do prírody, uzly a mnoho iného; je určený (odporúčajú) skautom od 11 rokov alebo novým členom skautských jednotiek

Rangerský horizont – stupne napredovania pre rangerov a rangerky

Medvedí skaut – najvyššie programové ocenenie pre skautskú vekovú kategóriu

Orlí skaut – najvyššie programové ocenenie pre rangerskú a roverskú vekovú kategóriu

Buď pripravený! – heslo skautov a skautiek

družina – skupina skautov/skautiek, ktorá má zväčša 5 až 8 členov

družinovka – schôdzka skautov, ktorá trvá 90 – 120 minút; pravidelne sa opakuje každý týždeň

ddiel – tvoria ho 2 a viac družín, pričom pozostáva z minimálne 10 členov

radca – hodnosť, ktorú získa skaut po absolvovaní radcovského kurzu (skr. RK), resp. po úspešnom absolvovaní skúšok; radca vedie družinu, ale v oddiele môže zastávať aj iné funkcie

líder – hodnosť, ktorú získa ranger/rangerka po absolvovaní líderskej rangerskej školy (skr. LRŠ), resp. po úspešnom absolvovaní skúšok; v oddiele môže zastávať rôzne funkcie (napr. oddielový radca, zástupca odd. vodcu a pod.)

vodca – hodnosť, ktorú získa rover po absolvovaní vodcovskej lesnej školy (skr. VLŠ), resp. po úspešnom absolvovaní skúšok; stojí na čele oddielu/zboru; je zodpovedný za výchovu skautov a skautiek

vedúci – zastáva funkciu vodcu; nebola mu udelená hodnosť vodca

RANGERI A RANGERKY

Aké je to byť rangerom/rangerkou?

Byť rangerom nie je vôbec jednoduché. Rangeri a rangerky sú už dosť starí na to, aby sa stále len hrali, ale zároveň ešte nie sú natoľko skúsení, aby podnikali vlastné kroky. Môžeme povedať, že v tomto veku stoja rangeri a rangerky na akejsi pomyselní hranici. Za chrbtom majú svoje skautské roky, ale pred nimi, na horizonte, na nich čakajú výzvy, ktoré so sebou prináša dospelosť.

Väčšina rangerov a rangeriek je v stredoškolskom veku. Okrem trigonometrie, druhov tkanív a zoznamu medzinárodných inštitúcií určite myslia aj na niečo iné. Možno sa pýtajú samých seba, kde je ich miesto. Bohužiaľ, na to neexistuje univerzálna odpoveď a svoje miesto si musia nájsť sami. Veľmi častými témami, ktoré riešia vo svojich životoch, sú aj ich záujmy, vysoká škola a hlavne vzťahy s ostatnými, správanie voči ostatným a tiež to, čo si o nich ostatní myslia. Skauting im ponúka možnosť, ako nájsť odpovede na niektoré z týchto otázok. Sú tu pre nich iní rangeri a rangerky a celá ich programová ponuka.

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali: Kam smeruješ?

„K čo najlepšej verzii samej seba.“

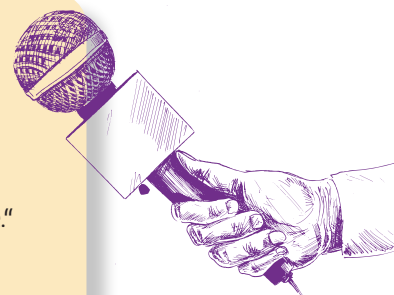
„K rozvoju svojej osobnosti.“

„Ďalej na svojej skautskej ceste.“

„K zlepšovaniu seba v daných funkciách, ktoré už mám, a ideálne si nebrať nič ďalšie.“

„Plniť si sny a vždy ísť dopredu.“

„Na LRŠ.“

Radcov rangerov a rangeriek sme sa opýtali: Čo najviac motivuje tvojich členov?

„Že ich to baví a že tam majú kamarátov.“

„Jedlo.“

„Skutočnosť, že zažijú niečo nové a budú v ,sebakontrolnom režime!“

„Bodovanie a sladkosti.“

Koľko rokov má ranger/rangerka?

Keď hovoríme o vekovej kategórii rangerov, hovoríme o mladých ľuďoch, ktorí pravdepodobne teraz chodia na strednú školu, tzn., že majú vek okolo 15 až 18 rokov. Je to presne „taký ten kritický vek“. Mnohí rangeri a rangerky totiž študujú v inom meste, čo môže trochu komplikovať ich skautský život. Okrem toho v tomto veku dochádza k množstvu zmien. Menia sa ich názory, hodnoty, prichádzajú prvé veľké lásky, začínajú si dláždiť svoju cestu životom...

Pravdepodobne majú veľké množstvo otázok, preto by mali mať okolo seba dospelých, ktorým sa s nimi môžu zveriť. Vieme im tiež ponúknuť program, ktorý im určite aspoň trochu pomôže nájsť vhodné smerovanie.

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Čím sú pre teba starší v zbere a ako ich vnímaš?

„Rozhodne pomáhajú chodu zboru a aj nám rangerom niekedy spravia program.“

„Sú oporou, vedia pomôcť, poradiť a myslím, že tvoríme dobrý tím aj partiu.“

„Ak sú pojmom starší vnímaní oldskauti, tak asi by som povedala, že nevnímam dáko podstatne ich službu alebo ich nutnosť... maximálne ak je čas tábora, tak pár z nich fakt zamaká a to už ako staršia cítim.“

„Je to v našom zbere oddelené a mám z toho traumy, lebo ako malú ma starší vždy od seba odháňali, tak ich teraz neriešim.“

„Stále ich vnímam ako potrebnú súčasť pre fungovanie zboru a aj pre môj skautský život, beriem ich ako vzor (niektorých), ale niekedy už chcem veci robiť sám.“

„Vnímam ich ako veľmi užitočných a potrebných v našom zbere, ale konkrétne na môj skautsky život nemajú nejaký veľký vplyv.“

„Určite ich potrebujem. Konkrétne ich skúsenosti a triezve názory a rady.“

„Určite ich potrebujem, hlavne pri riešení nejakých administratívnych vecí.“

„Stále je super, keď niekoho uvidím zo starších. S nimi viem prebrať aj iné veci, ktoré ma posúvajú ďalej.“

„Pre mňa sú starší v zbere tí ľudia, ktorí zo mňa spravili to, kým som teraz. Neviem si bez nich skauting predstaviť.“

Radcov rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Aké máš postavenie v družine?

„Snažím sa byť im (členom družiny, pozn. red.) čo najviac oporou a človekom, na ktorého sa neboja obrátiť v akejkoľvek situácii. Nechcem, aby ma členovia brali ako policajta, prípadne ako niekoho, kto len pripravuje program. Keďže som s družinou už od ich skautských začiatkov, myslím, že sa nám podarilo vybudovať si veľmi dobrý vzťah. Berú ma medzi seba ako člena, ale mám aj autoritu, keď je to potrebné.“

„No, v tejto som, ako by ma nazval jeden člen, vedúci.“

„Radca, líder.“

Radcov rangerov a rangeriek sme sa opýtali: Ako vnímaš vek svojej družiny a aké „plusy a mínusy“ má podľa teba táto veková kategória?

„Rangeri už majú vlastné názory, dá sa s nimi debatovať na rôzne témy. Majú svoje záujmy, ktoré chcú rozvíjať. Chcú sa realizovať aj v skautingu. Mínusom je, že sú často ľahko ovplyviteľní svetom okolo seba, riešia dosť problémov (ktoré mne síce môžu prísť banálne, ale pre nich sú to obrovské problémy - radca by sa mal naučiť to vnímať a byť otvorený rozprávať sa). Mladí v tomto veku trávajú veľa času na mobile, internete, čo tiež môže narušovať program či komunikáciu. Často majú málo času, či už pre školu alebo iné záujmy, a je už ťažšie nájsť si čas na stretnutie sa. Predtým som robila program pre mladších (10 - 12 rokov), ale nenapĺňalo ma to tak ako program pre starších (16 - 18).“

„Ako veľké plus vnímam to, že táto vekovka je mi bližšia, čo sa týka záujmov, a preto pripravujem program ako pre seba. Taktiež ľahšie dokážem pochopiť ich problémy a prispôbiť tomu aktivity. Rangeri majú väčšiu chuť sa vzdelávať a napredovať a občas si sami vymýšľajú program. Mínusom je, že veľa rangerov má na rozdiel od nižších vekových kategórií veľa iných starostí a aktivít. A preto je pre nich niekedy ťažšie nájsť si čas na družinovky (robí nám problém aj dochádzka). Takisto čo sa týka programu, rangeri už sú náročnejší, lebo zažili toho viac a majú ho s čím porovnávať.“

„Pracujem s rangermi, ktorých vek sa pohybuje od 14 do 16 rokov. Určite to má veľa plusov, ale teraz mi napadajú len tie mínusy. Taký mierny problém, čo tu máme, je menšia účasť chalanov, no to asi nebude vekom. Ešte stále sa tu vyskytuje separovanie sa báb a chalanov, čo je ale celkom časté v tomto veku, aspoň mne to tak príde, aj ja som taký bol.“

„Ako mínus vnímam fakt, že členovia mojej družiny sú v nej hlavne na základe veku a tiež i na základe angažovanosti v zbere, čo môže vytvárať nepríjemné situácie, kedy aj ostatní členovia dovŕšia vek 15 rokov, ale do zboru zatiaľ nič nepriniesli a je len ťažko objektívne objasniť, prečo do družiny nepatria všetci 15-roční. Ako plus vnímam, že spolupráca s dievčatami (sme chalanská patrôla) prináša priamo úmerne zvýšenie motivácie a snaženia sa.“

Rangeri a ich vzťah ku skautingu

Rangeri a rangerky už možno majú skúsenosti s radcovaním alebo s prácou v oddielovej rade. Už ich totiž nebaví sa len hrať, radi by urobili niečo sami alebo by sa podieľali na niečom väčšom – na hre na oddielovke, príprave výpravy, oddielovom projekte, na príprave tábora a pod. Ich možnosti sú obmedzené len ich vlastnou predstavivosťou. Ale aj napriek tomu občas radi vypnú a zahrajú sa napr. buldoga, veď aj to predsa treba. Možno si aj oni sami uvedomujú, že na mieste „tých tam hore“ raz budú stáť oni, i keď si to ešte nevedia predstaviť. Ako by aj mohli, veď všetko je také zložité... Je to pravda len čiastočne – nie je to jednoduché, ale určite to nie je až také zložité. Všetko, čo potrebujú, je sústrediť sa a prijať to, čo im rangerský vek ponúka. A ani zďaleka toho nie je málo.

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali: Na čom ti v skautingu najviac záleží?

„Priatelia a služba, ale aj zážitky.“

„Na ľuďoch okolo mňa, či už rangerská partia, družina, ktorej radcujem, baby z oddielu, ale aj vlastne na každom človeku, s ktorým som v kontakte.“

„Aby som mala radosť z toho, čo robím pre ostatných, a aby som im dala čo najviac.“

„Vzdelávanie mladších.“

„Aby som vedel druhým pomáhať a mohli sa na mňa hocikedy spoľahnúť.“

„Na zručnostiach.“

„Ľudia, s ktorými na skautingu trávim čas.“

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Čo by si chcel/chcela zažiť v rámci skautingu?

„Spoznať pár takých dobrých ľudí, že s nimi budem môcť robiť hocičo hocikedy.“

„Nejakú celosvetovú akciu.“

„Len tak cez prázdniny precestovať Slovensko a spoznať nové kúty.“

„Adrenalinové zážitky, na ktoré len tak nezabudnem.“

„Dobrodružstvo.“

„Puťák s družinou.“

Radcov rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Čo chceš, aby tvoja družina zažila v rámci skautingu?

„Aby mali možnosť nájsť v skautingu to, čo ja. Aby tu našli kamarátov na celý život, aby sa tu cítili dobre a aby v nich zážitky zo skautingu rezonovali ešte dlho. Bola by som rada, ak by videli v skautingu zmysel. Aby ich posúval ďalej.“

„Rada hovorím, že z každého rožku trošku. Čo najviac sa zabaviť, naučiť a robiť veci tak, aby bolo na čo spomínať.“

„Jamboree alebo aspoň väčšiu skautskú akciu s prítomnosťou nielen Európanov.“

„Ciele by si mali stanoviť sami. Ja sa im s nimi len vynasnažím pomôcť.“

„Dobrodružstvo.“

Kde je miesto ranguera/rangerky v oddiele?

Ako sme už spomínali trochu vyššie, rangeri a rangerky sú už možno radcami alebo pomáhajú ako členovia oddielovej rady. Možno si to uvedomujú, možno nie, ale sú najdôležitejšími pomocníkmi vodcu. Vodca totiž nezvládne všetko sám. A práve vtedy, keď potrebuje pomoc, sú tu rangeri. Sú to mladí ľudia, ktorí už majú skúsenosti a ktorí poznajú členov oddielu. Oni predsa vedia najlepšie, čo majú radi členovia ich družinky a čo potrebujú. V oddiele má každý svoje miesto, ktoré sa nedá len tak jednoducho nahradiť, a na fungovaní oddielu je cítiť stratu každého jedného ranguera alebo rangerky.

Ak je niekto ten typ človeka, ktorému to nejde s deťmi, nevadí, je toho toľko, čo sa dá robiť. Možno je zručný programátor a môže pomôcť oddielu pri robení a údržbe webstránky. Niekto zas rád píše. V takomto prípade by možno stálo za to znovu začať viesť oddielovú kroniku alebo časopis v elektronickej verzii. Ak už má niekto krížom-krážom pochodené celé Slovensko, môže prispieť do činnosti oddielu tipmi a nápadmi na spoločné výpravy.

Je vhodné sadnúť si na pár minút s rangerom/rangerkou a nájsť preňho/pre ňu nejakú funkciu, v ktorej by sa cítil/cítila komfortne a hodila by sa mu/jej. Podstatné je vedieť, v čom je dobrý/dobrá a v čom by sa mohol/mohla zlepšiť, a načúvať jeho/jej potrebám a túžbam. Tak môžete spoločne nájsť jeho/jej plnohodnotné využitie a rozvíjať jeho/jej potenciál.

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Čo sú tvoje osobné ciele v rámci služby v skautingu?

„Byť dobrou radkyňou víťať.“

„Odobzdať mladším všetko krásne, čo dal skauting mne.“

„Byť v budúcnosti dobrou a spoľahlivou oddielovou vodkyňou.“

„Snažiť sa odobzdať skautkám to, čo som zažila ja, aby si aj ony začali vážiť seba a skúsili sa mať rady.“

„Vzdelat' a zabaviť mladšie vekové kategórie.“

„Vychovať z členov mojej skautskej družiny poriadnych rangerov, ideálne lepších, ako som ja sám. Vytvoriť dobré a funkčné nasledovníctvo v družine.“

Ako to je s pôvodnou skautskou družinou ranguera/rangerky?

Nikto by nemal nútiť rangerov, aby opustili svoju pôvodnú družinu. Práve naopak, každý dobre vie, že v skupine sa všetko ťahá lepšie, a rangeri nie sú výnimkou.

Práve teraz začína to skutočné dobrodružstvo. Teraz je ten čas, kedy by si rangeri a rangerky ako družina mali „vládnuť“ sami. Pamätáme si to aj my, mohli sme mať aj toho najlep-

šieho radcu na svete, ale aspoň v niečom nás určite obmedzoval. Rangerským družinám je potrebné dať slobodu. Teraz je len na nich ako na družine, kam pôjdu a čo tam budú robiť. Môžu robiť to, čo vyhovuje im, a nastaviť si program podľa svojich vlastných cieľov a predstáv. Toto je príležitosť napríklad pre ich rangerské projekty. Môžu si vytvoriť svoj vlastný cestovateľský blog a prejsť celé Slovensko. Môžu sa zdokonaľiť v prvej pomoci a zorganizovať víkendový kurz pre celý oddiel. Môžu si nájsť starú turistickú útulňu a zrekonštruovať ju. Môžu robiť naozaj čokoľvek. S výberom vhodného projektu a s nastavením cieľov by im určite mal pomôcť aj ich vodca, prípadne iný dospelý skaut.

V prípade rangerov a rangeriek už nie je potreba, aby sa na družinovkách stretávali každý týždeň, i keď, samozrejme, nikto by im v tom určite nemal brániť. Ak sa ako družina rozhodnú, že sa pri plnení svojho projektu stretnú raz za dva-tri týždne, je to úplne v poriadku. Veď predsa aj oni už majú viac povinností ako v skautskom veku.

Okrem programu je tu aj možnosť poriadne si „vzveriť“ svoju družinu a popracovať na insígniách. Možno je to príležitosť premenovať družinu, ak cítia tú potrebu. Pre rangerov a rangerky je typické, že pri výbere názvu svojej družiny sú veľmi kreatívni. Bolo by veľmi zaujímavé vymyslieť si nejaký družinový rituál. Majú len svoju družinovú vlajku? Teraz môžu mať čokoľvek od družinových ponožiek cez družinové tričká až po družinové náramky. Už sme sa stretli aj s družinovými nožmi. Každá takáto vec len posilňuje súdržnosť družiny.

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Aký sen by si si chcel/chcela s družinou splniť?

„Moc by som chcela, aby bola na našich družinovkách taká dobrá energia, lepší kolektív.“

„Ísť niekam na výlet.“

„Asi už úplne nie, skôr mám sny, ktoré by som chcel ukázať a zažiť s tými mladšími.“

„Vycestovať mimo EÚ.“

„S rangerskou družinou by som sa chcel dostať do štádia, že žiadny výlet do zahraničia pre nás nebude prekážka a budeme si vedieť vybaviť všetko rýchlo a efektívne - ubytovanie, stravu, financie...“

„Ísť nocovať napr. na chatu/inam, kde sa vieme uvoľniť a stráviť čas sami so sebou...“

„Viac sa stužiť, byť lepším tímom.“

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Ako vnímaš svoju družinu - ako kolektív kamarátov alebo ako tím?

„Mám veľmi rada svoju družinu :), aj ako kamarátov, aj ako tím.“

„S mojou domovskou družinou sme jednoznačne super tím a pracujeme na tom aj s družinou, ktorej radčujem. Musím povedať, že posledný rok sa to veľmi pekne darí.“

„Za posledný čas ju vnímam ako skupinu ľudí, ktorej bolo povedané, že má byť tím. Necítim, že by to fungovalo tak, ako má.“

„Sme kolektív kamarátov, ktorí si veria.“

„Sme kolektív kamarátov. Vieme sa podržať a pomôcť si. Keď je treba, vieme vytvoriť dobrý tím.“

„Sme kolektív, z ktorého sa začína formovať tím. Naša rangerská družina má okolo 5 mesiacov.“

„Sme fakt dobrý kolektív kamarátov.“

„Aj - aj. Nemáme problém ísť spolu von a pokecať ako kamaráti, ale keď treba niečo robiť, tak sa vieme dať dokopy a dohodnúť sa.“

Ako už na prvý pohľad odlíšime od ostatných?

Rangeri a rangerky, rovnako ako aj iné vekové kategórie, majú svoje insígnie. Prvou, najvýraznejšou, je šatka hnedej farby s fialovým lemom. Fialová je farba rangerov, s ktorou sa ešte určite budú stretávať. V prípade, že dosiahnu hodnosť líder, budú mať na krku čisto fialovú šatku.

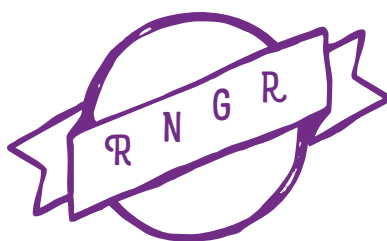

Druhou insígniou, ktorou sa môžu odlíšiť od ostatných, sú programové nášivky. Pre rangerov a rangerky je k dispozícii viacero odbořiek a výziev.

S tým súvisí aj tretia odlišnosť - z pravého vrečka zmiznú nášivky Skautského chodníka a postupne budú pribúdať nášivky rangerských stupňov napredovania.

No a štvrtou, piatou, šiestou... môžu byť insígnie typické práve pre ich družinu. Všetko závisí od nastavených oddielových pravidiel. Po konzultácii s vodcom si možno budú môcť doplniť rovnošatu napríklad o družinový turban alebo o nejakú družinovú príležitostnú nášivku, ktorú budú nosiť len oni.

Čo s novými členmi družiny?

V podstate sa prijatie nových členov do rangerskej vekovej kategórie až tak nelíši od ostatných vekových kategórií. Jediným rozdielom je, že rangeri a rangerky už majú pravdepodobne medzi sebou vybudované pevné vzťahy a nie vždy je jednoduché medzi seba prijať niekoho nového. Ani pre nového člena nie je ľahké zaradiť sa do už fungujúcej družiny.

V rangerskom veku už dokážu mladí ľudia viac precítiť rituály a obrady. Toto je príležitosť, z ktorej môžu ťažiť obe strany, nováčik aj družina. Ak má každý člen družiny prezývku, je dôležité, aby prezývku čím skôr dostal aj nováčik. Ak má nejakú svoju prezývku, ktorou ho bežne oslovujú doma, prípadne v škole, môže sa táto prezývka používať aj na skautingu. V prípade, že prezývku nemá, je najvhodnejšie, aby dostal prezývku priamo od ostatných rangerov. Pridelením prezývky ho družina akoby „prijme“ medzi seba.

Samozrejme, dá sa urobiť aj viac, a to už pomocou spomínaných rituálov a obradov. Najlepšie je, ak takýto rituál či obrad urobí vodca s celou družinou pri prechode do rangerského veku. Následne bude družina udržiavať tradíciu tohto rituálu vždy pri príchode nového člena. Samozrejme, rituál si môže vymyslieť aj sama družina, ale vždy to má väčší efekt, ak si ním prejde každý jeden nový člen. Vytvorí sa nejaká črta, spomienka, ktorú majú všetci členovia spoločnú. Takýto rituál je možné urobiť dvoma spôsobmi. Prvý spôsob je, že nováčik prejde rituálom hneď po vstupe do družiny. Tento spôsob je jednoduchší, rýchlejší, ale zážitok nováčika nemusí byť taký silný ako pri druhom spôsobe. Druhý spôsob je síce zložitejší a trvá dlhšie, no je pri ňom väčšia šanca, že sa nováčikovi podarí začleniť sa do družiny a aj oni ho ľahšie prijmú medzi seba. Tento rituál by mal pozostávať z troch základných častí: **iniciácia, príprava, rituál.**

1. Počas **iniciácie** je nováčikovi predstavený cieľ tohto rituálu. Už aj do tejto fázy je vhodné vnieť trochu mystiky, napríklad tým, že nováčika odvedieme na nejaké špeciálne miesto. Po tejto fáze by si nováčik mal byť vedomý, že splnením cieľa sa stane plnohodnotným členom rangerskej družiny. Cieľom môže byť nejaká výzva (nemyslia sa výzvy z programovej ponuky) a zároveň by to malo byť niečo iné ako obyčajná nováčikovská skúška (napr. vyjdenie z komfortnej zóny, osobný rast a pod.).

2. Ďalšou fázou je **príprava** na stanovenú výzvu. Pri príprave by mal nováčik cítiť podporu od všetkých členov družiny. Súčasťou prípravy môže byť

napr. súbor úloh, ktoré ho pripravujú na poslednú fázu.

3. Treťou fázou je **rituál**, ktorý sa skladá z dvoch častí. Prvou časťou je plnenie vopred zadanej výzvy. Druhou časťou je samotný rituál, ktorým je nováčik oficiálne prijatý medzi ostatných. Tu je všetko len na vašej fantázii, kreativite sa medze nekladú. Ak tento dlhodobý rituál robí celá družina pri vstupe do rangerského veku, môže trvať aj niekoľko mesiacov. Príprava na tento rituál sa odporúča robiť už počas skautského veku. Pokiaľ ide ale o prijatie nového člena, mal by rituál trvať čo najkratšie, maximálne jeden-dva mesiace.

Na koho sa mám obrátiť, ak nebudem vedieť, čo robiť s rangermi?

Určite sa obráť na niekoho staršieho, či už na vodcu iného oddielu, zboru, alebo na dospelého skauta. Nemusíš sa báť opýtať sa. Každý jeden z nás má dobrý pocit, ak môže niekomu pomôcť. A dobré skutky by sme mali predsa robiť každý deň. Okrem toho je tu Rangerský horizont, v ktorom sa určite dá nájsť odpoveď na nejednu otázku. Ak by ti nevedel pomôcť ani Rangerský horizont, ani vodca, ešte je tu Programová rada a jej Skautsko-rangerský kruh. Stačí napísať mail na program@skauting.sk a prepoja ťa s ním.

Pozor na preťaženie, a. k. a. vyhorenie

Rangerský vek je presne ten vek, v ktorom sa mladí ľudia púšťajú do všetkých možných aktivít, či už skautských, alebo neskautských. Táto ich proaktivita je veľmi prínosná pre ich rozvoj a získavanie skúseností, avšak ako sa hovorí, všetkého veľa škodí. To platí aj v prípade, keď si rangeri berú na svoje plecia viac, než dokážu uniesť. Nevedia odhadnúť svoje kapacity a často to dopadne úplným ukončením ich činnosti v skautingu. Preto je veľmi dôležité pri práci s rangermi myslieť aj na ich duševné zdravie, pravidelne s nimi reflektovať ich činnosť a emócie a vedieť navnímať, kedy ranger/rangerka svoje povinnosti už nezvláda.

Rada pre rozvoj Slovenského skautingu vydala [príručku burnout toolkit, ktorá je dostupná na stiahnutie na tomto odkaze](#). Obsahuje techniky, tipy a triky, ako predísť vyhoreniu a ako sa starať o svoje duševné zdravie.

VITAJ, RANGER!

Vstup nováčika – ranguera/rangerky do oddielu

Máte v oddiele nováčika v rangerskom veku. Možno o skautingu už dávno počul, ale nikdy nenabral odvahu prísť, alebo ho do oddielu zavolali kamaráti. Tak či onak, toto obdobie je preňho novou výzvou, keďže vstupuje do zabehnutého kolektívu. Je to čas, kedy bude spoznávať skautingu ako taký, zoznámi sa s oddielom, družinou či patrolou. Nemal by byť na to sám, s radosťou a ochotou by mu mali pomôcť radca a vodca.

Určite by si mal prejsť príručkou Nováčik alebo modulom Základy skautingu. Sú výbornými sprievodcami počas prvých mesiacov v skautingu. Tak nováčik zistí, ako to v skautingu funguje, spozná skautský zákon, denný príkaz, heslo skautov, oboznámi sa so symbolikou skautingu a jeho históriou. Pri tomto krátkom úvode do skautského sveta získa nových priateľov a zažije nové dobrodružstvá, ktoré tvoria ideálny odrazový mostík do jeho nasledujúceho rangerského života. Po úspešnom skončení tejto prvej etapy ho čaká skautský sľub. Potom môže spolu so svojou družinou či patrolou vybehnúť na Rangerský horizont a zdolať jeho nástrahy.

Postup pre ranguera – nováčika

Podme pekne po poriadku. Po dohode s oddielovým vodcom sa nový člen pridá do družiny či patroly, ktorá mu bude vyhovovať, alebo ho do konkrétnej družiny môže priviesť jeho kamarát. Nováčik sa zoznámi s jej členmi a mal by sa čo najaktívnejšie podieľať na jej živote (zúčastňovaním sa na družinovkách, výpravách či víkendových akciách). Toto mu pomôže skautov bližšie spoznať a stane sa jedným z nich.

Postup pre vodcu oddielu

Do oddielu vám prišiel nový ranger alebo rangerka. Je potrebné pripraviť preňho/pre ňu nováčikovský rituál. S oddielovou radou môžete vymyslieť niečo nové alebo sa môžete držať tradície prijímania nových členov. Nájdite si čas a miesto a oficiálne nováčika privítajte medzi sebou. Pomôže to nielen jemu, ale aj členom vášho oddielu. Nováčik tak dostane štartovaciu čiaru, niečo, od čoho sa bude môcť odraziť ďalej, a tiež bude mať pamiatku na vstupný rituál. Ostatní členovia oddielu ho budú považovať za plnohodnotného člena. Neskôr mu nájdite tútora – niekoho z oddielu alebo sa ním staň ty. V tejto role mu budeš môcť pomáhať nielen s plnením Nováčika, ale aj so spoznávaním skautského sveta. Toto puto bude prospešné pre vás oboch – nováčik v tebe nájde priateľa a poradcu a ty ako vodca naberieš skúsenosti do ďalších nástrah vodcovania.

Rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Ako by si prijal/prijala nového člena/členku do družiny?

„Často sa nám stáva situácia, že medzi nás príde nový člen. Snažíme sa ho prijať veľmi otvorene a zasvätiť ho do fungovania na skautingu.“

„Určite by som to vnímala pozitívne, možno by nás to ako družinu posunulo.“

„S nadšením ako nový element do našej družiny.“

„Podaním ruky a slovami „Čau, vitaj medzi nami!““

„Asi celkom v pohode, ale musel by pochopiť náš humor.“

„Tak, samozrejme, ho spoznať, pokecať s ním a podobne. A, samozrejme, mu dať čas, aby on spoznal nás.“

„Bol by som rád, lebo je nás malo. A záleží na tom, ako by sa správal – či by sa zapájal do programu, alebo by len ticho sedel a nechcel by sa s nikým rozprávať.“

Tip: Ak do družiny príde nový člen, ktorý nikoho nepozná, môžete mu pridať niekoho z družiny, ktorý bude jeho buddy.

Ako pracovať s príručkou Nováčik pri rangeroch a rangerkách?

Nováčik je krátky úvod do skautského sveta. Prináša stručný prehľad všetkou teóriou a praxou, ktorú by mal na začiatku svojho skautského dobrodružstva vedieť každý skaut a skautka. V Slovenskom skautingu si ním prejde takmer každý, kto je starší ako 11 rokov.

Postup pre rangera - nováčika

Prvým krokom je dohodnúť sa s vodcom na plnení Nováčika. Spoločne s tútorom (vodcom) si stanov primeraný časový cieľ vzhľadom na svoje schopnosti a možnosti. Pri plnení Nováčika ťa môže povzbudzovať aj tvoja družina, aby si sa s touto prvou výzvou popasoval jedna radosť.

Postup pre vodcu oddielu

Pred tebou stojí nováčik. Absolvoval váš rituál a je pripravený vydať sa na cestu rangera. Spolu s ním vytvorte plán jeho napredovania. Vysvetlite mu, čo vlastne Nováčik je. Niektorí tínedžeri zvyknú mať pochybnosti a určitú averziu voči príručkám a učebniciam. Rozdeľte si úlohy a konkrétne termíny. Koniec-koncov je na ňom, ako a či bude napredovať. Snaž sa byť aj ty preňho príkladom a nabáдай k tomu aj zvyšok družiny či oddielu.

V metodike Skautský program do vrečka nájdeš konkrétne tipy, triky a rady, ako pracovať s jednotlivými kapitolami Nováčika. Ranger, s ktorým pracuješ ty, je však už vyspelejší ako 11-ročný skaut. Celý proces adaptácie by teda mal zaberať menej času. Stále však platí, že to závisí od konkrétneho človeka, s ktorým pracuješ.

Časté otázky nováčika:

Môžem si Nováčika plniť vo dvojici/v skupine?

Áno. Ak ste do oddielu vstúpili viacerí nováčikovia, tak vám odporúčame plniť si Nováčika spolu. Prečo? Napríklad pri skautskej praxi môže jeden z vás vynikať v nejakej zručnosti viac ako ten druhý, vo dvojici si navzájom poradíte.

Prečo by si mal Nováčika splniť každý skaut?

Nováčik je povinná dráha, na ktorej musí každý skaut začať. Síce dokážeš vymenovať každý bod skautského zákona a vieš, čo za organizáciu skauting je, no práve Nováčik ti dá väčší rozmer pochopenia znenia každého bodu skautského zákona. Ide o základ vedomostí a zručností, ktoré každý skaut má ovládať bez ohľadu na vek, v ktorom prišiel do skautingu.

Čo všetko by som mal vedieť na Nováčikovskú skúšku?

Prečítal si si Nováčika a každý ťa straší, či už všetko vieš na nováčikovskú skúšku? Čo všetko máš vedieť na jej absolvovanie ti povie kontrolný zoznam vedomostí a zručností na poslednej strane Nováčika. Avšak pozor, každý zbor alebo oddiel si môže úlohy upraviť podľa potreby či pridať nejaké úlohy navyše.

Je možné urobiť obmeny úloh nováčikovej skúšky alebo zvýšiť/znížiť jej náročnosť?

Áno, ak tvoj oddielový vodca uzná, že pre teba ako nováčika sú úlohy príťažké alebo príľahké, môže ich upraviť.

Tabuľka časového zaradenia do oddielu

Celý proces adaptácie nováčika v novom oddiele by mal trvať v rozmedzí od jedného do troch mesiacov.

1. MESIAC	Kapitola: Nováčikovské obdobie	Kapitola: Príbeh skautingu	Kapitola: Skauting vo svete	Kapitola: Čo znamená byť skautom?
	Úloha: Začlenenie sa do oddielu.	Úloha: Predstav družine 1. tábor Brownsea.	Úloha: Poznám WOSM, WAGGGS a družine objasním ich význam.	Úloha: Poznám zákon, denný príkaz, sľub a viem, čo to znamená byť skaut.
2. MESIAC	Kapitola: Skautský zákon		Kapitola: Skautská symbolika	Kapitola: Rovnošata
	Úloha: Ovládam všetky body zákona a pripravím si ku každému bodu nejakú zaujímavú aktivitu.		Úloha: Družine vysvetlím všetky časti ľalie.	Úloha: Poznám význam nášiviek a ich miesto na košeli.
3. MESIAC	Kapitola: Ako funguje skauting	Kapitola: Skautská prax		
	Úloha: Poznám štruktúry svojej oblasti a zboru.	Úloha: Družine ukážem viazanie 6 základných uzlov a viem, na čo sa využívajú.	Úloha: Poznám základy prvej pomoci.	

NOVÁČIKOVSKÁ SKÚŠKA (Kapitola: Vitaj!)

Radcov rangerov a rangeriek sme sa opýtali:

Čo by si chcel/chcela svojej družine najviac odovzdať?

„Chcem im odovzdať nejaké rady, ktoré sa týkajú prípravy programu pre mladších a starších, ale zároveň im chcem aj nejako pomôcť v osobnom živote. Takisto im chcem pomedzi prípravu programu a iné rangerské úlohy a starosti priniesť aj bohatý program plný rôznych oddychových, ale aj vzdelávacích aktivít.“

„Svoje skúsenosti, svoj pohľad na svet.“

„Naučiť ich, ako byť prínosom pre spoločnosť, a takisto im priblížiť iné svety - ukázať im iné skupiny obyvateľstva, ísť s nimi na miesta, ktoré by nenaštívili alebo sa im aj vyhýbajú, ukazovať im problémy z rôznych uhlov pohľadu.“

„Aby mali dobré spomienky a aby sa niečo naučili.“

Radcov rangerov a rangeriek sme sa opýtali: Máš nejaké tipy a triky, ako na družinu rangerov?

„Byť sám sebou, nerobiť a nehovoriť veci, s ktorými sa nestotožňujem, byť úprimný. Oni to vnímajú, vedia. Potom sa aj oni otvoria a dokážeme spoločne fungovať ako tím. Dať im počas družinoviek čas porozprávať sa. Niekedy je fajn ich donútiť aj do programu, do ktorého sa im nechce, budú radi. Prinášať na družinovky a akcie nové veci, ktoré ešte nepoznajú. Vytvoriť si nejaké tradície.“

„Veľmi dôležitá je komunikácia. Vybudovať partiu, ktorá sa bude stretávať aj mimo družinoviek, ktorá bude spolupracovať na vytváraní rôznych aktivít. Takisto sa s nimi porozprávať o tom, čo chcú robiť. Robiť program ako pre seba.“

„Naša činnosť už pozostáva viac-menej z víkendových akcií, ktoré spoločne plánujeme. Myslím si, že je to pre mnohých prvýkrát v živote, kedy si môžu výlet naplánovať sami a nechať sa riadiť vlastnými preferenciami, samozrejme, v prieniku s názormi ostatných.“

DO ČOHO VŠETKÉHO SA MÔŽU RANGERI „ZAHRYZNÚŤ“?

Programová ponuka je iba malá časť z celkového obsahu, ktorý Slovenský skauting rangerom ponúka. Do programovej ponuky pre rangerov a rangerky patria, ako hlavný prvok, stupne napredovania – Rangerský horizont. Ďalej sem patria početné odborky, výzvy, voľné programové moduly a najvyššie programové ocenenie.

Stupne napredovania – napredovanie

Stupne napredovania tvoria základný kameň výchovného programu. Obsahujú súbor úloh a aktivít zameraných na osobný rast, ktoré sa plnia dlhodobo v rozmedzí 2 až 3 rokov.

Odborky – zdokonaľovanie sa

Odborky pomáhajú skautom získať zručnosti a praktické skúsenosti do života v danej oblasti. Rozdeľujeme ich do troch skupín podľa vekových kategórií:

- vĺčatá/včielky,
- skauti/skautky a rangeri/rangerky,
- roveri/roverky.

Dnes máme k dispozícii takmer 100 odboriek pre skautov a rangerov.

Výzvy – prekonávanie sa

Výzvy sú náročnejšími obdobami odboriek, sú viac zamerané na prekonanie svojich hraníc a vytváranie dobrých návykov. Sú predstaviteľmi dobrodružstva, získavania užitočných poznatkov a zlepšenia svojho zdravia i zdravia planéty.

Voľné programové moduly (VPM) – doplnenie

VPM sú voliteľné doplnky programu, ktoré sa nedajú priamo zaradiť k stupňom napredovania, výzvam alebo odborkám.

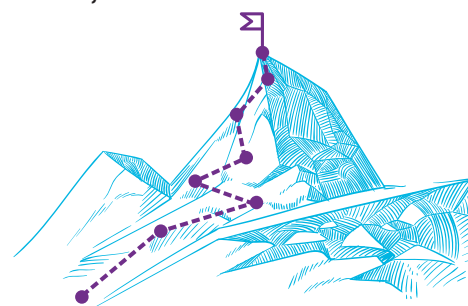
Najvyššie programové ocenenie – ukončenie

Najvyššie programové ocenenie predstavuje zjednotený súbor odboriek, výziev, stupňov napredovania a iných podmienok a úloh, ktoré je potrebné splniť. Získanie najvyššieho programového ocenenia svedčí veľa o nositeľovom odhodlaní, pevnej vôli a dobrých vlastnostiach.

Vo všeobecnosti platí, že členovia Slovenského skautingu si môžu plniť programovú ponuku mladších vekových kategórií bez obmedzenia. Tzn., že rangeri môžu plniť aj programové prvky pre vĺčatá a skautov. Kompletnú štruktúru programovej ponuky nájdete na stránke www.skauting.sk v sekcii Skauti – Program. V tejto sekcii nájdete aj všetky programové prvky rozdelené do kategórií a ich podmienky.

Všetky nášivky programových prvkov sa dajú zakúpiť na scoutshop.sk.

Celú programovú ponuku nájdeš tu!

STUPNE NAPREDOVANIA RANGERSKÝ HORIZONT

Rangerský horizont je určený hlavne osobám vo veku 15 – 18 rokov. Plniť ho však môže ktokoľvek, nie je potrebné mať splnený Skautský chodník ani iné programové prvky. Stupne napredovania vo všeobecnosti zabezpečia dlhodobý pravidelný osobný rozvoj jednotlivca vo všetkých oblastiach.

Rangerský horizont je zložený z piatich častí:

- Osobný rast I.,
- Osobný rast II.,
- Expedícia I.,
- Expedícia II.,
- Projekt.

Uvedenie Rangerského horizontu

Rangerský horizont je možné uviesť a predstaviť rangerom a rangerkám v oddiele rôznymi spôsobmi, ktorých súčasťou môže byť napríklad:

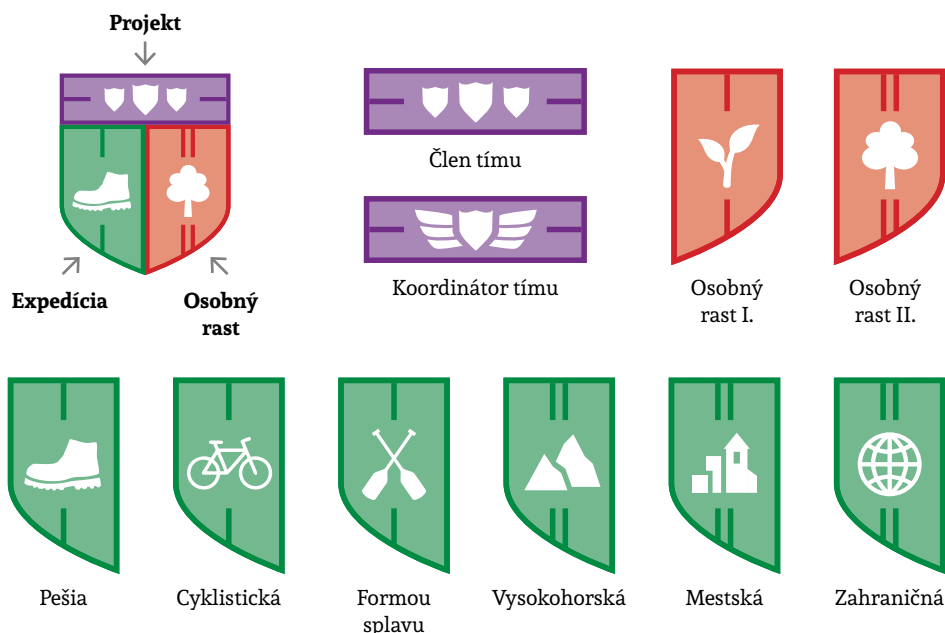
- darovanie príručky pri prechodovom rituáli do rangerského veku;
- prezentácia Rangerského horizontu v klubovni pri dobrom jedle a čaji;
- pripravené aktivity pre rangerov na letnom tábore a následné „odhalenie“, koľko úloh z rangerského horizontu už majú splnených.

Vodcom a starším činovníkom odporúčame, aby rangerom a rangerkám dali čo najväčšiu voľnosť pri plnení Rangerského horizontu a ponúkli im svoju pomoc, len ak o ňu požiadajú. Stále však môžu starší členovia viesť s rangermi diskusie na témy v Rangerskom horizonte, príp. iné aktuálne témy.

Nášivky Rangerského horizontu

Po splnení jednotlivých častí Rangerského horizontu dostáva ranger/rangerka príslušnú nášivku. Tá je zložená z troch častí – Projekt, Expedícia a Osobný rast. Náročnosť častí Osobný rast a Expedícia je znázornená jednou alebo dvoma zvislými čiarami nad a pod obrázkom. Každá forma Expedície má svoju vlastnú charakteristickú nášivku. Nášivka Projektu má tiež dve formy – záleží na tom, či ranger Projekt viedol, alebo bol členom realizačného tímu. Osobný rast II. a Expedícia II. nahrádzajú nášivky nižších stupňov.

Nášivky Rangerského horizontu sa nosia na pravom vrecku skautskej košele. Nahrádzajú nášivky Skautského chodníka, prípadne iných stupňov napredovania.

Symbolický rámec

Rangerský horizont pracuje so symbolickým rámcom, ktorý má priamo v názve – horizont. Ten symbolizuje ďaleké a nepoznané hranice a územia našich schopností, životných hodnôt a skúseností.

Hoci samotná príručka so symbolickým rámcom nepracuje tak výrazne ako napríklad Skautský chodník, je možné ho vo väčšej miere využiť pri práci s ňou. Ako ideálne sa núkajú miesta, na ktorých je vidieť ďaleký horizont (vrchy). Je ich možné použiť pri špeciálnych udalostiach v rámci plnenia Rangerského horizontu:

- začiatok plnenia stupňov napredovania,
- úspešné splnenie niektorej z oblastí,
- splnenie inej náročnej výzvy,
- úspešné splnenie celého Rangerského horizontu.

Pre rangerov a rangerky ale spravidla nie je silný symbolický rámec taký dôležitý. Je potrebné sa na druhej strane zamerať na otváranie náročných tém, dobrodružné expedície a posúvanie svojich hraníc.

Kapitoly Osobného rozvoja

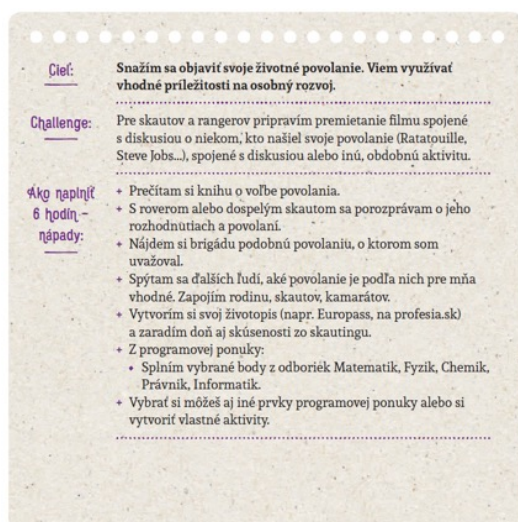
Najväčšiu časť príručky Rangerský horizont tvoria kapitoly Osobného rozvoja. V nich sa rangeri a rangerky dozvedia mnoho informácií o témach, ktoré sa najviac týkajú ich života – od vedenia iných cez udržateľný život až po zdravé vzťahy.

Všetky kapitoly majú podobné členenie:

- nadpis;
- krátky úvod k téme;
- samotná téma;
- otázky a odpovede;
- inšpiratívna literatúra (niekoľko tipov na odporúčané knihy);
- cieľ (vyjadruje, ktorým smerom sa máš uberať);
- challenge (povinná spoločná úloha pre všetkých);
- nápady na aktivity (idey, ako možno naplniť potrebný čas).

Príklad úlohovej sekcie z kapitoly

Profesionálne zručnosti:

V tejto tabuľke sa nachádza:

Cieľ – napovie, čo je potrebné challengom a zvolenými úlohami dosiahnuť.

Challenge – stanovená úloha, ktorú je potrebné v rámci povinnej témy splniť. Je často zameraná na ranger-ské heslo „Veď príkladom!“. Pri voliteľných témach challenge nie je.

Odporúčané aktivity – okrem splnenia challengu je potrebné naplniť časovú dotáciu ďalšími aktivitami na splnenie cieľa. Tieto nápady slúžia na inšpiráciu.

Časová dotácia, ktorú je potrebné naplniť, je:

- 6 hodín pri každej téme Osobného rastu I.,
- 12 hodín pri každej téme Osobného rastu II.

Úlohy Osobného rozvoja

V oboch stupňoch Osobného rozvoja nájdú rangeri a rangerky úlohy, vďaka ktorým sa môžu ďalej rozvíjať. V porovnaní so stupňami napredovania mladších vekových kategórií (Vlčia stopa, Skautský chodník) majú takmer úplnú voľnosť vo výbere aktivít. V Rangerskom horizonte je väčšina plnených úloh vytvorená samotnými rangermi a rangerkami.

Ako teda vyzerá konkrétny proces výberu úloh?

Ranger/rangerka sa v prvom rade pozrie na cieľ. Ten vo všeobecnosti hovorí, akého smeru sa pri aktivitách treba držať. Nasleduje challenge – ak je zadanie vyhovujúce, môže ho ranger/rangerka začať plniť. Na druhej strane je možné po dohode s vodcom challenge upraviť. Nakoniec je potrebné vybrať si aktivity na naplnenie časovej dotácie. Rangeri a rangerky môžu využiť ponúknuté aktivity alebo si vymyslieť vlastné.

Vlastná aktivita má spĺňať tieto kritériá:

- je v súlade s daným cieľom,
- jej splnenie sa dá odmerať a vyhodnotiť,
- má primeranú náročnosť schopnostiam,
- má určený časový rozsah,
- predstavuje výzvu.

Spätné uznávanie aktivít je tiež možné, ale odporúčame ho robiť len vo výnimočných prípadoch. Ak si napríklad ranger prečítal knihu o vzťahoch tesne pred plnením Rangerského horizontu, môže si tento čas zarátať do kapitoly Vzťahy a ja. Ak takúto knihu ale čítal povedzme pred niekoľkými rokmi, spätné ju uznávať nie je vhodné.

Rangerský horizont tiež umožňuje výhodné spájanie úloh, vďaka čomu si môžu rangeri a rangerky za jednu aktivitu splniť viacero častí príručky. Príkladom takéhoto spájania môže byť organizácia komunitnej výmeny oblečenia, do ktorej budú zapojení mladší skauti a skautky. Vďaka tomu je možné:

- a. splniť challenge kapitoly Dobrovoľníctvo (Challenge: Pre členov oddielu zorganizujem dobrovoľnícku činnosť na aspoň 3 hodiny pre naše mesto alebo komunitu.) a
- b. zarátať si hodiny strávené pri organizácii výmeny do kapitoly Šetrne, jednoducho, zodpovedne (Cieľ: Aktívne prispievam k ochrane prírody a k osvete o nej. Učím mladších o aktívnom šetrení energie a separovaní).

Takýchto možností spájania Rangerský horizont ponúka viac – stačí zapojiť vlastnú fantáziu.

Plán plnenia

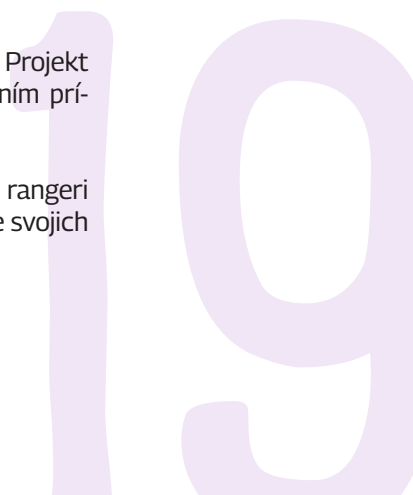
Odhadom trvá plnenie Rangerského horizontu 3 až 3,5 roka. Je úplne na členoch, ako si plnenie nastaví. Sú len dve podmienky, ktoré je potrebné dodržať:

- Expedíciu II. je možné plniť až po absolvovaní Expedície I.,
- Osobný rast II. je možné plniť až po absolvovaní Osobného rastu I.

Jedna z viacerých možností plnenia:

Začať Expedíciou I. na motiváciu, pokračovať Osobným rastom I. + II., zrealizovať Projekt a ukončiť plnenie legendárnou Expedíciou II., spojenou so slávnostným uzatvorením príručky.

Je odporúčané pripraviť si aspoň približný plán plnenia, ktorý pomôže v tom, aby si rangeri a rangerky dali pozor na samotné plnenie. Samozrejme, pravidelné vyhodnocovanie svojich

aktivít je ešte dôležitejšie.

Ukončenia v Rangerskom horizonte

Veľkú pozornosť si zaslúžia mílniky, na ktoré sa rangeri a rangerky pri plnení príručky dostanú. Konkrétne hovoríme o ukončeniach jednotlivých častí Rangerského horizontu. Úspešný záver oboch Expedícií, oboch častí Osobného rozvoja a Projektu si zaslúži špeciálne pripomenutie, oslavu či ceremóniu. Tieto momenty dodajú ukončeniu náležitú vážnosť a slávnostnú atmosféru.

Dôležitú úlohu v tomto ohľade majú vodcovia, ktorí tieto momenty pre rangerov a rangerky môžu pripraviť. Ako na to? Najlepšie je poznať svojich členov a pripraviť im výnimočné chvíle podľa toho, čo uprednostňujú. Niektoré rangerské skupiny budú preferovať drsné prostredie prírody, iné skupiny pokojné a útulné posedenie v klubovni, ďalšie zas ceremóniu na akcii pre celý zbor alebo verejnosť.

Súčasťou ukončovacích ceremónií a rituálov by určite malo byť aj odovzdanie príslušnej nášivky. Rangeri a rangerky by si nemali nášivky kupovať sami, ale mali by im byť po tomto úspechu slávnostne odovzdané (a teda darované). **To sa týka aj ďalších programových prvkov pri všetkých vekových kategóriách.**

Tip: Pri záverečnom ceremoniáli sa môžete „vrátiť“ na začiatok a ukázať rangerom a rangerkám cestu, ktorou prešli. Môžete to urobiť prostredníctvom fotografií, príbehu alebo iných, pre vašu družinu typických prvkov.

Prepojenie s programom DofE

S Rangerským horizontom je možné prepojiť aj program **Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu** (DofE). Vďaka tomu je jednoduchšie splniť obidva programy naraz. Plnenie oboch stupňov Osobného rastu sa môže jednoducho započítať predovšetkým do bronzovej a striebornej úrovne tohto medzinárodného ocenenia. Rovnako je možné pri plnení DofE využiť Expedície a Projekt z Rangerského horizontu. Samozrejme, je dôležité sa na program DofE na začiatku plnenia stupňov napredovania prihlásiť a všetko si dohodnúť so svojím vedúcim programu. Viac informácií o DofE sa nachádza na stránke www.skouting.sk v časti Verejnosť – Projekty – Program DofE.

Príručku Rangerský horizont, ako aj všetky nášivky je možné zakúpiť na scoushop.sk.

ODBORKY

Už základ slova napovedá, že odborky nám pomáhajú získať zručnosti, schopnosti, praktické skúsenosti do života, teda istú odbornosť v danej oblasti. Práve pre úzke zameranie je ich na výber mnoho a ich počet neustále rastie. Cieľom odboriek je spoznať (v prípade zeleného stupňa) či sa zdokonaľiť alebo rozšíriť si horizonty (v červenom stupni) vo vybranej oblasti. Fungujú nezávisle od stupňov napredovania a môžu rangerom pomôcť napríklad pri výbere budúceho povolania.

Ako sa v takom množstve vyznať?

Ako celá programová ponuka, aj odborky sú rozdelené podľa vekových kategórií a tak sú prispôbené náročnosťou aj zameraním.

Vlčiacke a včielkarske odborky majú rozprávkový, hravý charakter (napr. Hobit, Princ/Princezná) alebo sa zameriavajú na konkrétne oblasti, na ktoré potom nadväzujú skautské odborky (napr. Bylinkár, Táborník).

Veľká väčšina **skautských a rangerových odboriek** je rozdelená na 2 stupne – zelený a červený. Zelený stupeň slúži na spoznávanie, oboznámenie sa s danou témou, zatiaľ čo červený stupeň je už pre skutočných odborníkov. Plnenie červeného stupňa spravidla nie je podmienené splnením odboriek zeleného stupňa, pokiaľ podmienky neurčujú inak.

Roverské odborky majú len jeden stupeň náročnosti – červený. Taktiež je možnosť stať sa odborníkom – expertom v celej kategórii. Na to slúžia expertské odborky v oblastiach dobrovoľníctvo a občianstvo, príroda, umenie a kultúra, šport a zručnosti.

Odborku je možné plniť ľubovoľne dlhý čas, hoci niektoré úlohy sa dajú splniť len v určitom ročnom období alebo na tábore. Odporúčaná dĺžka plnenia, pokiaľ to úlohy umožňujú, sú 3 mesiace pre zelený stupeň a 6 mesiacov pre červený stupeň.

Čo rangera a rangerku čaká?

Úlohy v odborkách sú pripravené tak, aby náročnosťou zodpovedali danej vekovej kategórii. Nachádzajú sa medzi nimi úlohy jednorazové, ktorých cieľom je niečo vyhľadať, naštudovať, nájsť (napr. v športových odborkách sa oboznamuje s pravidlami daného športu), ale aj dlhodobjšie – úloha vyžaduje, aby sa činnosti venovalo pravidelne aspoň istý čas (napr. počas 3 mesiacov som pravidelne aspoň raz týždenne hral spoločenské hry – Hráč spoločenských hier).

Pre splnenie odborky sú potrebné teoretické znalosti o vybranej téme a taktiež aj praktické zručnosti. Nedajú sa splniť spreď obrazovky počítača, dokonca ani odborka Gamer. Viaceré odborky tiež vyžadujú, aby sa úloha prezentovala počas družinovky (napr. spolu s družinou sme predabovali rozprávku podľa svojho výberu – odborka Rozprávkar). Byť odborníkom v nejakej téme, to nie je len tak, preto úlohy v odborkách môžu požadovať aj prezentáciu nadobudnutých vedomostí a schopností, zväčša pred družinou alebo oddielom (napr. preukážem, že som pripravený na zvládnutie krízových situácií v prírode – odborka Zálesák).

Toľko lákavých možností, každá iná...

Okrem rozdelenia do vekových skupín, rozdeľujeme odborky aj podľa témy:

- dobrovoľníctvo a občianstvo (napr. Prvá pomoc, Sprievodca, Miništrant, Novinár...);
- príroda (napr. Botanik, Táborník, Meteorológ, Zálesák, Chovateľ...);
- umenie a kultúra (napr. Cestovateľ, Fotograf, Spevák, Rozprávkar...);
- šport (napr. Lezec, Cyklista, Volejbalista, Vodná turistika, Turista...);
- zručnosti (napr. Archeológ, Chemik, Viazanie, Kuchár, Gamer...).

Rozdielna je aj doba plnenia. Čas plnenia niektorých odboriek závisí len od toho, ako rýchlo sa úlohy plnia (napr. Modelár, Novinár, Filmár, Čitateľ...), iné vyžadujú určitý čas plnenia (napr. Miništrant, Kronikár, Fotograf, Atlét...).

Niektoré odborky si zas vyžadujú špecifické podmienky a je teda možné ich plniť len v zime (Skialpinista, Lyžiar, Koledník), iné len vtedy, keď rastú huby (Hubár) či bylinky (Bylinkár), alebo je možné splniť ich len na tábore (Táborník).

Ale ktorá je tá pravá alebo „Gotta Catch ‘Em All“?

Toľko možností, ale ktorú si vybrať? Ktorá je tá pravá? (Každá je pravá, keďže sa našívajú na pravý rukáv – povieme si nižšie).

Rangeri a rangerky sa môžu rozhodnúť, či si budú plniť zelený, alebo červený stupeň. Idú sa venovať téme prvýkrát? Môžu si zvoliť zelený, základný stupeň, ktorý ich oboznámi s témou (niektoré odborky majú len zelený stupeň, napr. Ochranca prírody). Vyznajú sa už v téme, ale chcú svoje znalosti prehĺbiť? Vhodné je zvoliť červený stupeň. Niektoré odborky však získanie červeného stupňa podmieňujú splnením zeleného. Sú to odborky Lezec, Skialpinista, Jazdec, Cestovateľ, Speleológ, Turista, Včelár, Viazanie a Vodná turistika. Ide o nebezpečnejšie odborky, preto netreba podceňovať ani zelený stupeň.

Chce sa ranger stať Žabím princom (vlčiacka odborka, pozn. red.), ale má už 17 rokov? Pokojne si ju môže vybrať, vek plnenia vlčiackych a skautsko-rangerských odboriek je len odporúčaný. U roverských sa vyžaduje vek 18 rokov a viac.

Ale zhrňme si pár tipov, ako si vybrať vhodnú odborku:

1. Výber odborky v oblasti, o ktorú sa ranger/rangerka zaujíma, baví ho/ju alebo sa jej už venuje. Nech všetci vedia, že je na slovo vzatým/vzatou odborníkom/odborničkou. Prípadne bude príjemne prekvapený/prekvapená anaučí sa aj niečo nové, čo dosiaľ nevedel/nevedela.“
2. Výber odborky, ktorá rangera/rangerku zaujme. Ak si už dávno zaumienil/zaumienila, že sa naučí súhvezdia, odborka Hvezdár je tu preňho/pre ňu. Alebo ak má veľmi rád/rada plazy, chová napr. gekóna a chce vedieť viac, môže skúsiť odborku Herpetológ.
3. Zúčastňuje sa lyžiarskeho alebo tanečného kurzu a baví ho/ju to? Má jedinečnú príležitosť spraviť si Lyžiara či Tanečníka spoločenských tancov. Na tábore Táborníka! Špeciálne príležitosti dávajú možnosť spraviť si špeciálne odborky.
4. Ak chce ranger/rangerka získať Orlieho skauta, povinnými odborkami sú Občan, Táborník, Kultúra, Prvá pomoc a Ochranca prírody..
5. Ak chce vyjsť z komfortnej zóny alebo je domasedom, sú tu odborky Cestovateľ alebo Turista, pre introvertnejšie povahy Svetové priateľstvo alebo Hráč spoločenských hier, pre rozhýbanie sa Športovec, pre tých, ktorí si chcú rozšíriť obzory Znalec náboženstiev, pre nezručných Ručné práce.
6. Pre získanie expertskej odborky sa môže pozrieť na zoznam a vybrať si, čo ho/ju najviac zaujme

Ako si má odborku vybrať nerozhodný ranger/nerozhodná rangerka? Môže skúsiť:

1. Vybrať si náhodné číslo či stranu knižky Odborky a pustiť sa do plnenia!
2. Ak je jeho/jej cieľom krásny rukáv na rovnošate a rád/rada sa naučí čokoľvek nové, môže si vybrať najkrajšiu nášivku. Prvá pomoc má dokonca limitovanú edíciu so zlatým lemom.
3. Ak sa mu/jej zdajú frajerské napríklad extrémne športy a chce „flexiť“, tak je tu Skialpinista, Lezec či Silové športy.

Ranger/rangerka si vybral/vybrala odborku, teraz sa do nej môže naplno pustiť!

Každá odborka má zoznam úloh, ktoré sa na jej získanie musia splniť. Kompletný zoznam odboriek aj s úlohami je na stránke www.skauting.sk/skauti/program/odborky. Je pre ranguera/rangerku nejaká úloha príliš ľahká? Je potrebné nejakú úlohu splniť s družinou, ale ranger/rangerka je samotárom/samotárkou? Môže sa poradiť s vodcom a úlohy prispôbiť alebo upraviť. Napríklad ak nie je členom družiny, môže splniť úlohu na tábore alebo pri stretnutí oddielovej rady či na oddielovej akcii. Odborky nie sú výzvy, a preto ak už ranger/rangerka niečo ovláda, je možné úlohy uznať aj spätne. Treba sa však nad tým zamyslieť a porozmýšľať, ktoré úlohy sa uznajú a ktoré nie.

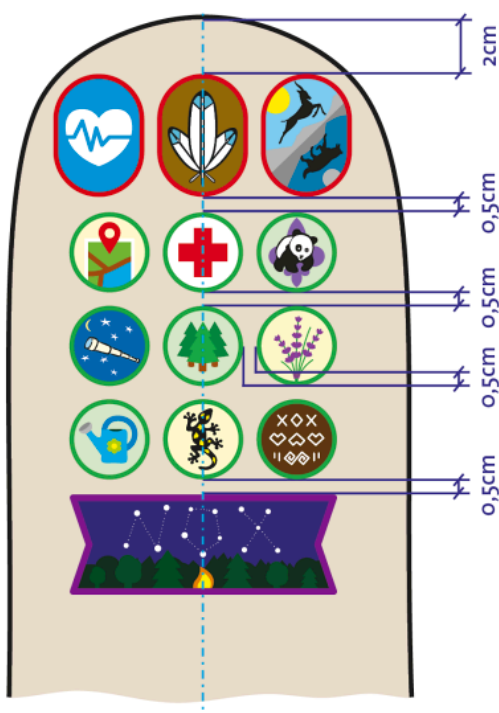
Na záver zaslúžená oslava – party hard!

Oceňovanie je jedným zo základov motivácie dobrovoľnej činnosti. Síce pre ranguera/rangerku môže byť ocenením aj samotná nášivka, ktorú odteraz bude všetkým ukazovať, ale splnenie odborky je potrebné aj patrične osláviť. Ak si odborku robila celá družina, pekným ukončením je odovzdávanie nášiviek na spoločnej oddielovej akcii alebo na tábore. Napr. odborku Pútnik je možné odovzdať na konci spoločnej púte. Výnimočnosť expertskej odborky pekne podčiarkne napríklad odovzdávanie nášivky na táborovom nástupe.

Kam na rovnošatu? Jedine podľa rovnošatového predpisu

Skautsko-rangerské odborky majú okrúhly tvar so zeleným alebo červeným lemom. Expertská odborka je červená s červeným lemom a nahrádza nášivky odboriek potrebných na jej získanie.

Všetky programové nášivky sa našívajú na pravý rukáv skautskej košele.

VÝZVY

Čo sú to výzvy?

Slovenský skauting v rámci programovej ponuky prináša aj výzvy. Cieľom ich plnenia je najmä prekonanie seba samého. Plnenie niektorých výziev trvá len pár hodín alebo dní, zatiaľ čo pri iných sa môžu rangeri/rangerky natrápiť až niekoľko mesiacov. Rangerské výzvy sú Krotiteľ cukru, Knižnica, Vlčí dych a gazelie nohy, Intertriatlon, Klub 500 a Krotiteľ displejov. Okrem toho existujú aj vodnoskautské výzvy, napr. Splav pereje, Deň na vode, Vietor do plachiet a pod.

Ako si vybrať výzvu?

Hovorí sa, že niekedy je cieľom samotná cesta. Pri výzvach to platí dvojnásobne. Hoci má každá výzva svoj cieľ, ktorý treba na jej splnenie dosiahnuť, najdôležitejší je samotný priebeh výzvy. Dôležité je urobiť ďalší krok, vydržať ďalší deň, pretrpieť ešte chvíľku nepohodlia... Nikto rangera/rangerku nepozná tak dobre ako on/ona sám/samu seba. Oni najlepšie vedia, ktoré sú ich silné a slabé stránky. Samozrejme, rozhovor s vodcom alebo s kamarátom im môže pri výbere vhodnej výzvy pomôcť. Keď sa rozhodnú pre výzvu, ktorá im pomôže v niečom sa prekonať, mali by zísť za svojím oddielovým vodcom a porozprávať sa s ním. V ideálnom prípade bude vodca s výberom súhlasiť, povolí plnenie výzvy a zaželá rangerovi/rangerke veľa šťastia.

Treba mať vždy na pamäti dve veci:

1. Výzva nie je odborka, nemožno ju preto uznať spätne. Ak teda ranger/rangerka už niekedy splnil/splnila predpoklady na splnenie výzvy, nerátajú sa. Musí ich splniť ešte raz.

2. Podmienky na splnenie výzvy sú striktné dané. Sú nastavené tak, aby boli dostatočnou výzvou pre vlčá, skauta alebo rangera s priemernými schopnosťami a zručnosťami. Ak má ranger/rangerka pocit, že dané podmienky splnenia nie sú výzvou, po dohode s vodcom sa môžu upraviť na náročnejšie podmienky.

Ako postupovať pri plnení výzvy?

Výzva sa začína plniť v termíne a v čase, na ktorom sa ranger/rangerka dohodol/dohodla s oddielovým vodcom. Je vhodné, aby sa plnenie výzvy oznámilo pred celým oddielom, napríklad na tábore nastupe alebo počas oddielovej výpravy. Je lepšie, keď je o začatí plnenia výzvy oboznámený širší okruh ľudí. Vznikne tým vo vnútri istý tlak na to, aby ranger/rangerka výzvu dokončil/a, čo môže byť preňho/pre ňu hnacím motorom v tých najťažších chvíľach. Plnenie výzvy kontroluje oddielový vodca alebo ním poverená zodpovedná osoba.

A čo po splnení výzvy?

Po splnení výzvy môže byť ranger/rangerka, samozrejme, na seba právom hrdý/hrdá. Výzva je splnená v momente, keď to uzná oddielový vodca. Najlepší spôsob, akým by mu mala byť odovzdaná nášivka označujúca splnenie výzvy, je dostať ju pred celým oddielom/zborom. Najlepším miestom je táborák, ale postačí aj nástup počas výpravy alebo oddielovky. Takéto odovzdávanie môže byť motivujúce pre samotného rangera/samotnú rangerku, ale aj pre ostatných.

No ale čo teraz s tou nášivkou?

Výzvy sú oblé nášivky väčšinou s červeným lemom. Patria na pravý rukáv, približne 1 cm pod ramenný šev. Našívajú sa do horizontálneho radu. Výziev je možné splniť neobmedzené množstvo.

VOĽNÉ PROGRAMOVÉ MODULY

Voľné programové moduly (VPM) sú voliteľné doplnky programu, ktorými si rangeri a rangerky môžu rozšíriť svoje vedomosti a zručnosti vo vybranej oblasti. Do tejto kategórie sa radia špecifické časti programovej ponuky, ktoré sa nedajú priamo zaradiť k stupňom napredovania, výzvam alebo odborkám. Voľný programový modul je vhodnou formou, ako si spestriť „skautský rok“, či už zažiť viac dobrodružstva, duchovného rastu, alebo upevniť skautské priateľstvá. Z rangerskej ponuky sú k dispozícii tieto voľné programové moduly: NOX, Ľaliový kríž a Explorer belt.

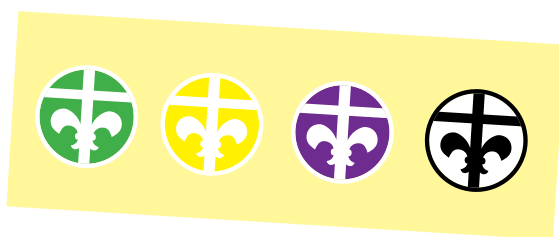
Pri plnení voľného programového modulu je možné jednotlivé úlohy aj upraviť. To sa odporúča skonzultovať s vodcom alebo so skúsenejším skautom, ktorý pozná silné aj slabšie stránky rangerskej ponuky. Nemalo by sa zabúdať, že ako pri ostatných formách programovej ponuky, aj táto by mala slúžiť na osobný rast či lepšie spoznanie samého seba. Pri voľných programových moduloch je možné splnené úlohy uznávať aj spätne.

Vyhodnotenie a odovzdanie nášivky

Keď ranger/rangerka zdolal/zdolala všetky podmienky vybraného VPM a ich splnenie mu/jej odobril aj jeho/jej vodca alebo radca, môže, samozrejme, nosiť nášivku. Táto nášivka si podobne ako nášivka výzvy alebo odborky zaslúži patričnú pozornosť. Odovzdať by ju mal vodca alebo radca pri nejakej vhodnej príležitosti, ako je táborák alebo slávnostný nástup. Okrem vyzdvihnutia úspechu rangerskej ponuky môže takáto chvíľa pôsobiť aj motivačne pre ostatných členov oddielu.

Kam s nášivkou VMP?

Nášivky jednotlivých voľných programových modulov majú rôzny tvar aj veľkosť. Našívajú sa 1 cm nad gombík upínania pravého rukáva. Na skautskej košeli môže byť vždy našitá iba jedna nášivka voľného programového modulu. To však, samozrejme, nie je prekážkou naplno využiť ponuku voľných programových modulov. Ľaliový kríž má pre obe verzie jedného stupňa rovnakú nášivku.

ORLÍ SKAUT

Orlí skaut je najvyššie programové ocenenie v Slovenskom skautingu. Jeho získanie svedčí o pevnej vôli, vytrvalosti a silnom charaktere. V histórii poznáme len niekoľko desiatok nositeľov a nositeľiek tohto ocenenia. Aj to je dôkazom, že Orlí skaut je prestížne, ale na získanie veľmi náročne ocenenie.

Symbol orla

Náš najvyšší programový stupeň nie je pomenovaný po orlovi náhodou. Tento majestátny dravec je súčasťou našich legiend i kultúry, bol symbolom sily, odvahy a vznešenosti už pre dávnych Slovanov. Nuž a tak, ako si naši predkovia brali orla za vzor odvahy a sily, prepožičali sme si ho aj my. Dosiahnuť tento stupeň je snom všetkých začínajúcich skautov. Medzi českými skautmi je to Leví skaut, Američania zasa majú známeho Eagle Scout (teda tiež Orlieho skauta), pre britských skautov je najvyšším cieľom odznak kráľa Karola III. (King's Scout Award), v iných krajinách je to často odznak náčelníka, hlavy štátu alebo symbol, ktorý sa spája s tou či onou krajinou.

Podmienky na splnenie Orlieho skauta:

- zložená nováčikovská skúška;
- zložený skautský sľub;
- úspešné ukončenie skautských stupňov napredovania – Skautský chodník;
- úspešné ukončenie rangerských stupňov napredovania – Rangerský horizont;
- získanie 5 odboriek: Občan, Táborník, Kultúra, Prvá pomoc a Ochranca prírody;
- získanie výzvy Rytierske stužky;
- získanie 4. stupňa ocenenia 7 ľalí;
- predloženie Odporúčania vodcu.

Všetky tieto podmienky je potrebné splniť do 20. narodenín. Nášivka Orlieho skauta spolu s dekrétom sa udeľuje na najvýznamnejších podujatiach Slovenského skautingu. Nášivka sa nosí na pravom vrecku skautskej košele, kde nahrádza všetky predošlé nášivky.

Prečo pracovať v oddiele s ocenením Orlí skaut?

Skauting predstavuje pre mladých skvelú cestu, ako prežiť svoj život šťastne a naplnene. Učí slúžiť, osobne napredovať a vytvárať pevné priateľstvá. Cieľom celej skautskej výchovy je formovať všestranne rozvinuté osobnosti a aktívnych občanov. Orlí skaut je osvedčený spôsob, ako tento cieľ naplniť. Mnohé roky sa ocenenie Orlí skaut profilovalo a v súčasnosti predstavuje cestu naprieč celým skautským programom. Obsahuje dlhodobé úlohy zamerané na charakter, zvládnutie rôznych zručností a schopností aj preukázanie služby.

Pre vodcov a vodkyne je Orlí skaut nástroj, ako mať istotu, že ich členovia komplexne a vyvážene napredujú. Aj v skautskom programe sa totižto dá robiť jednu výzvu za druhou a ľahko sa pozabudne na slabšie stránky osobnosti. Dnešný svet nás ženie do rýchlych úspechov a slávy. Orlí skaut predstavuje cestu opačným smerom – formuje dlhodobú vytrvalosť a pevný charakter. Pre skautský oddiel je vizitkou kvality jeho programu, ak sa v jeho radoch nachádzajú Orlí skauti alebo Orlie skautky. Samozrejme, je to aj vizitkou pre vodcu či vodkyňu.

Plnenie a možnosti prispôbenia

Cesta k Orliemu skautovi je beh na dlhé trate, a preto je dôležité si pred plnením spraviť plán a využiť niekoľko nižšie spísaných podnetov a nápadov.

Dve vekové obdobia – Ocenenie Orlí skaut ako jediné spája programové prvky dvoch vekových kategórií, konkrétne skautskej (11 až 14 rokov) a rangerskej (15 až 18 rokov). V skautskej vekovej kategórii je to hlavne nováčikovská skúška, skautský sľub a Skautský

chodník. V rangerskej kategórii zas Rangerský horizont a Rytierske stužky. Mílnik na polceste – Aby sa dlhá cesta rozdelila na dva kratšie úseky, je možné splniť aj ocenenie Medvedí skaut. Toto ocenenie je pre skautskú vekovú kategóriu a v niečom je predstupňom Orlieho skauta. Zároveň otestuje vôľu a motiváciu pri dosahovaní najvyšších mét.

Plány a oslavy – Vytvoriť si spoločný plán a oslavovať jednotlivé úspechy na ceste je nápomocné. Už viacerí skauti a skautky, ktorí sa nadšene vrhli do plnenia, po pár mesiacoch stratili svoj cieľ a Orlieho skauta nedokončili. Preto správny pomer práce na sebe a patričného oslávania je priam nevyhnutný. K tomu dopomôže dôsledne pripravený plán.

„Ve dvoju se táhne líp“ – Samému človeku je na dlhej ceste ťažko. S priateľom sa zdolávajú prekážky ľahšie. Je odporúčané pri plnení Orlieho skauta mať svoju „dvojičku“, s ktorou si plnitelia pomáhajú, dávajú si spätnú väzbu a povzbudzujú sa. Aj veľká skupina sa vie potiahnuť pri plnení, avšak pri nej nastupuje veľké riziko straty efektívnosti, keďže potrebuje dobrú koordináciu.

Nepodliezať ani nestážovať – Pre rangerov a rangerky je charakteristické, že túžia splniť danú úlohu na 120 %. Je to krásna a veľmi potrebná vlastnosť. Ale často sa stáva, že sa takouto činnosťou príliš vyčerpajú. Pri behoch na krátku vzdialenosť to nie je až taký problém. Avšak pri behu na dlhú vzdialenosť je, samozrejme, potrebné neznižovať nároky, ale ani si nevytvárať privysoké nároky. Orlí skaut je vyvážené ocenenie a ak na to nie je naozaj dobrý dôvod, netreba ho sťažovať.

Nemožnosť meniť podmienky – Podmienky na zisk Orlieho skauta sú nemenné. Jedinú výnimku z týchto podmienok môže udeliť vedenie Programovej rady. Preto, ak treba získať daný počet odboriek alebo konkrétnu výzvu, nie je možné to zmeniť. Samozrejme, v rámci plnenia napríklad odborky alebo stupňov napredovania je možné robiť zmeny a úpravy jednotlivých úloh. Dokonca je to žiaduce a potrebné. Nie je však možné meniť a vymieňať jednotlivé prvky.

Ako udeľovať Orlieho skauta

Získanie ocenenia Orlí skaut je veľká udalosť, ako pre toho, kto ho získal, tak aj pre oddiel, zbor a celý Slovenský skauting. Je správne poriadne to osláviť a dať si na odovzdávaní záležať. Udeľovanie a oslava sa dejú na dvoch úrovniach: na národnej a „doma“, t. j. v oddiele a v zbore.

Na národnej úrovni prebehne udelenie ocenenia na vopred dohodnutom podujatí. Spravidla to býva Skautský snem alebo Malý snem ako najvyššie podujatia SLSK. Na nich je slávnostne udelená nášivka aj s dekrétom predsedom Programovej rady. Zvykom býva aj prítomnosť náčelníka Slovenského skautingu. Správa o udelení ide do celého skautského sveta cez komunikačné kanály. Ak ocenený/ocenená súhlasí, robí sa aj rozhovor do časopisu SKAUT.

V domácom prostredí oddielu alebo zboru bývajú oslavy rôzne. Niekde je to iba v kruhu najbližších, v iných zboroch je to počas významnej akcie alebo podujatia. Odporúčame pripraviť oslavu tak, aby vyhovovala povahe oceneného/ocenej. Introvertnej osobe môže byť veľmi nepríjemné vystúpiť na pódiu a predniesť aj vtipnú reč. Naopak, pre extrovertov môže byť súkromné udelenie nedostatočné, pretože sa potrebujú podeliť so svojou radosťou s väčším množstvom ľudí. Symbolický dar, ktorý bude pripomínať zdolanie tejto méty, je tiež dobrý spôsob, ako preukázať ocenenému/ocenej úctu a pochvalu. Vyplatí sa dbať na detaily a prípravu, aby celá akcia prebehla na úrovni a nie ako nepripravená družinovka. Skauting je spoločenstvo priateľov a z úspechov našich priateľov sa treba tešiť.

SKAUTSKÝ „RANGERSKÝ“ SĽUB

NEOPAKOVATEĽNÝ CEREMONIÁL VSTUPU DO SKAUTSKÉHO ŽIVOTA.

Sľubujem na svoju česť, že sa vynasnažím zo všetkých síl:

- plniť si povinnosti voči Bohu a svojej vlasti,
- pomáhať v každom čase svojim blízkym,
- dodržiavať skautský zákon.

Toto sú sľubové slová, ktoré každému skautovi a každej skautke zmenia životnú cestu. Stávajú sa súčasťou skautingu, súčasťou rytierstva, cností a dobrých mravov. Je to okamih, ktorý otvára nefalšovanú cestu dobrodružstva a nových možností.

Rangeri a rangerky sú zväčša fyzicky i psychicky vyvinutí viac než ich mladší bratia a sestry so zeleným lemom. To je veľké plus, na ktoré netreba zabúdať, ba, naopak, treba ho využívať, pretože za sľubom sa neukrývajú len slová pri sľubovom táboráku, za sľubom by sa mal hlavne skrývať celkový význam týchto slov.

Využite rangerskú húževnatosť a ďalšie fyzické zdatnosti. Vyšlite rangerov a rangerky osamote na cestu, počas ktorej budú premýšľať o svojich slovách a na konci ktorej zložia spoločný sľub.

Nechajte zdieľať ich pocity v kolektíve. Umožnite im viesť rozpravy v kruhu sľubujúcich o tom, čo sľub pre nich znamená, či sa na neho cítia pripravení a ako vyzerala ich príprava k sľubu.

Dovoľte im dostať ich myšlienky na papier. Prečo sú hodní toho, aby mohli sľubovať? Čo od toho očakávajú? Myslia si, že po sľube sa budú správať inak? Kam by chceli, aby viedla ich cesta po sľube?

Možností je neúrekom. Necítite sa dostatočne kreatívni, aby ste vytvorili jeden z najdôležitejších mílnikov vašich sľubujúcich? Spýtajte sa ich samotných, ako by si predstavovali svoj ideálny sľub, inšpirujte sa inými zborní, poraďte sa s Ústredím SLSK, prečítajte si príručky k tejto téme.

Skladali rangeri/rangerky sľub už predtým v mladšom veku (ako vlčatá/skauti)? Sú stále aktívnou súčasťou skautingu? Dodržia väčšinu hodnôt, ktoré si sľúbili? Ak už prešli nejaké tie roky od ich sľubu, nie je na škodu si sľub zopakovať ako obnovu skautského sľubu. Takéto pripomenutie sľubu v rangerskom veku členov motivuje pokračovať v skautskej ceste, utvrdiť sa v správnosti ich skutkov a činov a hlbšie sa zamyslieť nad významom slov, ktoré sú súčasťou ich sľubu.

Dôležité je neprepásť šancu pre tento nezabudnuteľný zážitok, ktorý sa s nimi bude navždy niesť a pripomínať im ich sľub, pripomínať im, ktoré hodnoty sa rozhodli nasledovať a akými ľuďmi sa rozhodli stať.

Viac o sľube si prečítate aj v metodickkej príručke SĽUB srdce skautingu.

Pre viac informácií si prezrite aj ostatné metodické príručky na stránkach Slovenského Skautingu

Obnova
skautského
sľubu

Sľub - srdce
skautingu

Metodické príručky

OCENENIA

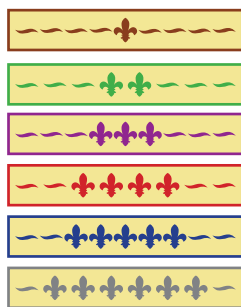
7 ľalíí

V skautingu a určite aj vo vašich oddieloch a zboroch je veľa aktívnych a usilovných skautov. Preto vzniklo ocenenie 7 ľalíí, ktoré môžete udeliť dokonca aj vy hocikomu, koho si všimnete, že si zaslúži pochvalu a to trvácnejšiu, ktorú si môže našíť na rovnošatu, aby ju všetci videli. Toto ocenenie je na vyzdvihnutie aktivity nad rámec, ktorú skaut/skautka vkladá do svojej činnosti. Zameriava sa na dlhodobú snahu, vytrvalú prácu a čas venovaný rôznym projektom. U rangerov/rangeriek môže ísť napríklad o pomoc v oddiele či dlhodobé pomáhanie mladšiemu alebo novému členovi družiny pri začleňovaní sa, plnení ťažších úloh.

Kto môže ocenenie udeliť?

Toto ocenenie môže udeliť hocikto. Môžete to byť práve vy, ktorí si všimnú, že niekto vynakladá snahu a je veľmi aktívny, no napríklad ostatní to nevidia. Tento návrh treba predložiť schvaľovateľovi, ktorý sa líši podľa stupňa udeľovaného ocenenia.

*1 - 6. stupeň môže udeliť radca,
člen oddielovej rady, vodca, činovník
ktorejkoľvek vyššej funkcie*

*7. stupeň: nižšia organizačná zložka,
orgán, akreditované vzdelávacie tímy
alebo Náčelníctvo SLSK*

Ako vybrať stupeň ocenenia?

Samozrejme, každý prípad udeľovania ocenenia je iný a môže sa líšiť aj v iných zboroch. Odporúča sa však, aby sa 7 ľalíí udeľovalo takto:

- 1. a 2. stupeň pre vlčatá a včielky;
- 3. a 4. stupeň pre skautov a skautky;
- 5. a 6. stupeň pre rangerov a rangerky;
- 7. stupeň pre roverov, roverky a dospelých skautov a skautky.

Vo výnimočných situáciách môže byť ocenenie udelené aj mimo rozsahu odporúčaného veku.

Okrem toho odporúčame udeľovať 7 ľalíí na základe snahy takto:

- 1. až 4. stupeň - členom SLSK a všetkým činovníkom za aktivitu, prejavenu snahu a chotu nad rámec bežných povinností.
- 5. až 7. stupeň - radcom, členom oddielovej rady, vodcom a činovníkom v ktorejkoľvek vyššej funkcii za aktívnu prácu skautského činovníka.

Ako často udeľovať ocenenie?

Za jeden rok môže byť jednej osobe udelený maximálne jeden (vyšší) stupeň, pokiaľ ide o aktívnu prácu a snahu. Mimoriadne môžu byť počas roka udelené aj dva stupne, ak hovoríme o výnimočnej práci.

Ocenenie slúži ako pravidelné oceňovanie snahy členov oddielu, a preto je možné udeliť rôzne stupne 7 ľalíí aj za rovnakú činnosť. Napríklad ak člen družiny ďalší celý rok po ocenení aktívne pracuje a snaží sa, môže mu byť opätovne udelený vyšší stupeň.

Slávnostné udelenie

Keď už je všetko nachystané, dekrét je vytlačený (nájdete ho na stránke skauting.sk pod záložkou „ústredie“ a „ocenenia“), podpísaný a nášivku máte objednanú (scoutshop.sk), je treba ocenenie slávnostne udeliť. Odovzdávanie je najdôležitejšou časťou tohto ocenenia, preto by bolo vhodné pripraviť niečo špeciálne. Môžete zvoliť nejakú z týchto možností alebo vymyslieť niečo super originálne a tým inšpirovať aj ďalších :):

- vyčleňte čas na udelenie ocenenia na tábore pri slávnostnom táboráku;
- pripravte si prezentáciu úspechov pre oddiel/zbor, napríklad v podobe fotografií;
- zorganizujte hrebeňovku s družinou a urobte si svoju chvíľku oceňovania v srdci prírody.

7 krokov, ako niekoho oceniť 7 ľalií:

1. Premyslite si, komu a za čo chcete 7 ľalií udeliť.
2. Zistite, ktorý stupeň by sa najlepšie hodil pre vášho kandidáta.
3. Predložte návrh niektorému zo schvaľovateľov.
4. Objednajte nášivku zo skautského obchodu.
5. Pripravte a podpíšte dekrét.
6. Slávnostne udeľte 7 ľalií.
7. Zaznačte ocenenie do Tee-pee.

Ako vyzerá insígnia a kam si ju našíť?

Nášivka je obdĺžnikového tvaru s daným počtom ľalií a farbou príslušného stupňa. Našívajú sa do stredu nad pravé náprsné vrecko priamo nad nášivku Slovak republic.

Pri udelení vyššieho stupňa 7 ľalií sa pôvodná nášivka odšije a na jej miesto sa našije aktuálna. Odšitú nášivku je možné si buď nechať na pamiatku, alebo ju udeliť niekomu ďalšiemu, prípadne ju môžete uložiť medzi zborové nášivky, kde počká, kým nastane vhodná príležitosť pre ďalšie využitie.

Skaut roka

Toto ocenenie vzniklo z potreby oceniť tých, ktorí potichučky pracujú a venujú sa našim členom. Aj keď ich nevidno na národnej úrovni či v časopisoch, pre svoju družinu, oddiel či zbor sú vzorom. Sú to priatelia, bratia a sestry.

Ocenenie sa udeľuje každý rok na Malom sneme v jednej kategórii – radca/radkyňa. Ocenení sú vyberaní z návrhov, ktoré môžete posilať aj vy. Na základe „skautského životopisu“ a dôvodu, prečo bola daná osoba navrhnutá, sa vyberie jeden najvhodnejší kandidát. Ocenenie môže byť udelené jednej osobe iba raz za život.

Koho nominovať?

Nominácie sú v jednej kategórii – radca/radkyňa. Nominovaní však musia spĺňať tieto kritériá:

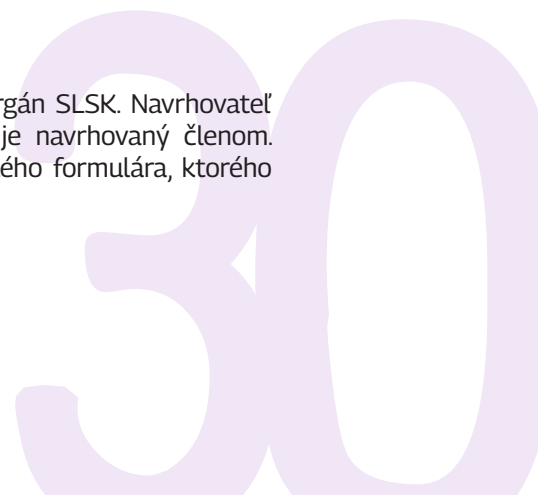
- je registrovaným/registrovanou členom/členkou SLSK v aktuálnom roku
- má udelenú hodnosť radca
- minimálne 1 rok aktívne zastáva funkciu radca/radkyňa družiny
- ide príkladom svojím správaním, motivuje okolie príkladnou a obetavou prácou

Postup udeľovania

1. Nominácia

Nominovať môže ktorýkoľvek člen, nižšia organizačná zložka alebo orgán SLSK. Navrhovateľ musí o nominácii upovedomiť vodcu oddielu alebo zboru, ktorého je navrhovaný členom. Nominácie sa zasielajú oblastným radám prostredníctvom elektronického formulára, ktorého formu vytvorí KpVO.

2. Schvaľovanie

Oblasná rada. Každá oblasťná rada môže v aktuálnom roku udeliť ocenenie len jednej osobe patriacej do jej oblasti

3. Udeľovateľ

Náčelníctvo SLSK a oblastní vodcovia. Dekrét o udelení podpisuje vodca oblasti. Udelenie ocenenia sa uskutoční slávnostne na Malom sneme.

4. Informovanie víťaza

Skauti roka budú telefonicky informovaní počas Dňa zamyslenia (22. február) a budú pozvaní na Malý snem, kde sa ocenenie odovzdáva.

5. Prevzatie ocenenia

Slávnostné odovzdanie ocenenia Skaut roka prebieha na Malom sneme za prítomnosti všetkých zúčastnených.

Ako nominovať?

Zaslanie samotnej nominácie je veľmi jednoduché. Stačí vyplniť formulár, ktorý je sprístupnený na stránke skauting.sk v časti „ústredie“ a „ocenenia“. Vo formulári vyplníte základné kontaktné a skautské informácie o sebe aj o nominovanom. Najdôležitejšia je posledná otázka, v ktorej čo najlepšie popíšete, prečo by mal byť zvolený práve váš kandidát. Dajte si na odpovedi záležať, pretože hodnotitelia často nepoznajú navrhovaných kandidátov, a preto sa rozhodujú len na základe vášho popisu. Odporúčané je poradiť sa so skautskými kamarátmi, ktorí nominovanú osobu poznajú a môžu vám tak pomôcť ju čo najlepšie popísať. Po odoslaní formulára je to už v rukách druhých a vy už len čakáte a držíte palce, aby to bol práve váš kamarát/vaša kamarátka, komu 22. februára zazvoní telefón.

Ako vyzerá insígnia a kam si ju našíť?

Insígniu Skaut roka tvorí nášivka okrúhleho tvaru s rozmerom 50 mm s čiernym podkladom a zlatým lemovaním. V strede je umiestnená štylizovaná ľalia zlatej farby. Zdola je ľalia do polovice obkolesená zeleným vavrínom a hornú časť tvorí zlatý nápis „SKAUT ROKA“. Insígnia sa nosí na skautskej košeli v mieste príležitostných nášiviek nad pravým vreckom.

ZÁVER

Milý vodca/Milá vodkyňa!

Na záver ťa chceme vyzvať, aby si čo najviac čerpal/čerpala z programovej ponuky Slovenského skautingu, aby si neustále inovoval/inovovala svoj oddielový program a aby si dokázal/dokázala motivovať svojich členov a byť inšpiratívnym človekom pre svojich rangerov a rangerky. Ďakujeme ti za tvoju prácu a námahu a za to, že sa spoločne s nami podieľaš na výchove mladých ľudí!

Ak by si mal/mala akékoľvek otázky ohľadom programu, neváhaj sa ozvať na program@skauting.sk.